

PROLETAREC

Glasiło Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 957.

CHICAGO, ILL., 14. JANUARJA (JANUARY 14), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

MADŽARSKI FAŠIZEM IN PONAREJENI FRANKI.

Ogrska je v dualni monarhiji imela odlično mesto. Njeno razmerje do avstrijske polovice je bilo kakor razmerje med možem in ženo, ki se ne ljubita, a živita skupaj vsled potrebe. V letih pred vojno je vpliv ogrske polovice hitro naraščal, največ na račun Avstrije. Dualizem je postajal rana avstro-ogrsko monarhije. A imela je tudi mnogo drugih. Prišla je svetovna vojna in razdejala habsburško cesarstvo. Ogrska, ki se je s pomočjo Avstrije in skupno z njo dvignila sama na sebi do pozicije velesile, dobila pod svojo oblast Slovake, veliko Rumuncev in Hrvatsko ter Slavonijo, razširila svoj vpliv v Bosni in Hercegovini, gradila pristanišče Reko in se uveljavljala v svetovni politiki, je po vojni nagloma postala neznatna državnica, odtrgana od morja in obkrožena od neprijaznih dežel, ki so ji pobrale teritorije, oziroma "osvobodile" podjarmljena ljudstva. V tem položaju je Ogrska postala republika, a zavezniška diplomacija ji ni bila milostna, zato so Madžari poskusili še s komunistično vlado, katero so pokončili magnatje, rumunska armada in drugi nasprotniki Bela Kuna. Po padcu slednjega je madžarsko ljudstvo pozabilo na komuniste in se podalo v tabor monarhističnih šovinistov, ki so obljubili vrniti kroni kralja sv. Štefana mogočnost in slavo. Socialna demokracija je po Bela Kunovem begu ostala na Ogrskem edina sila, ki se bori proti belemu terorju in korupciji madžarskih monarhistov.

Madžari se niso odrekli gospodstvu nad Slovaki, Hrvatsko in Reko. Še danes računajo, da pride dan, ko bodo dobili nazaj dežele, katere so bile do konca svetovne vojne njihove.

Madžarsko ljudstvo je kulturno zaostalo, ali madžarski mogotci ga oglašajo za najbolj kulturn narod na svetu. Madžarska aristokracija živi še vedno v starih tradicijah plemstva. Ljudstvo tlačani in se ji klanja.

Ogrska je danes monarhija brez dinastije. Vlado jo regent admiral Horty. Sarža admirala mu je ostala iz časov ko je Ogrska segala do Jadrana in so poleg avstrijskih tudi madžarski oficirji poveljevali armadi in mornarnici, "ki prišla še brez slave ni". Že parkrat se je poskušal

polastiti krone pokojni poslednji avstro-ogrski cesar Karol. Uspeha ni imel. Odšel je v Španijo kjer je zbolel, baje od same potrnosti, in umrl. Njegova žena cesarica Zita pa goji upe na ogrski prestol naprej in se dolgočasi na Španskem. Mnogo ogrskih magnatov se je med tem spoznamelo, da spada ogrska krona njenemu najstarejšemu sinu Otonu, ki je sedaj še otrok. Predno doraste, se bodo zavezniški mogoče pomirili in tudi mala ententa najbrž ne bo imela tako ostre predsodke proti Habsburžanom. Ali habsburška hiša ima še nekaj drugih članov, ki bi radi prišli do naslova "ogrski kralj". Razen tega je monarhija brez monarha nekaj pomanjkljivega v očeh stoodstotnih patriotov, kajti tudi Ogrska ima svoje stoprocentarje. Po vzgledu italijanskih fašistov so se organizirali in si vzeli za cilj "vzbuditev Ogrske". Vzbujena Ogrska bo postala zopet mogočna in velika. Svet jo bo spoštoval in se ji priklanjal. Madžarski fašisti so pod vodstvom aristokratov. Ti jih zalagajo s sredstvi in jih hujskajo na vojno "za domovino". Ali patriotični ogrski magnatje ne dajo za "domovino" toliko da bi jih bolelo. Prišli so na idejo ponarejevanja denarja. Z državnimi aparati, v vladnih prostorih, z vladnimi ljudmi so natisnili 40,000 francoskih bankovcev v vrednosti trideset milijard frankov. S temi milijardami so "reševali" domovino in pripravljali "vzbujene" Madžare na vojno za osvoboditev bivših ogrskih dežel. V ponarejevanje francoskih frankov so bili zapleteni med drugim princ Ludwig Windisch-Graetz, nadvojvoda Albrecht, policijski prefekt Nadossy, katoliški škof Stephan Zadravec, ministerski tajniki itd. Ogrski fašisti so si izbrali za ponarejevanje francoski frank, ker smatrajo Francijo za neprijazno madžarskim aspiracijam. Ako bi škandal ne prišel na dan, bi se madžarski fašisti dobro založili z denarjem na račun francoske valute. Tako pa so spravili vladno svojo dežele v neprijetno zagato in sebe tudi v očeh kapitalističnega sveta v slabo luč. Razni visoki uradniki, prizadeti v škandal, odstopajo, drugi se opravičujejo. Zastopniki Francije so prišli v Budapešto in nastopajo nič preprijazno. Grofje, nadvojvode,

princi in drugi "patriotični" gospodje zvrčajo krivdo drug na drugega in se perejo z lažmi ter — jokom. Socialistična stranka kuje iz tega škandala ves mogoč kapital proti režimu in sedanjim vladnim strankam, ki so na en ali drug način vse zapletene v intrige.

Ogrska je po ponesrečeni komunistični revoluciji postala dežela belega terorja in gnezdo reakcije. Komunistični voditelji so pobegnili, socialisti pa so ostali na pozorišču. Nekaj so jih Hortijevi rablji pometali v Donavo, mnogo so jih pobesili in veliko postrelili. Še več jih je v ječi. Komunisti napadajo Horthyja in socialiste izza meje, ker je varnejše.

Ko sta poskušala priti v Ameriko grof in grofica Karolyi, jima je državni tajnik Kellogg vstop dovolil pod pogojem da ne bosta govorila o politiki in razmerah na Ogrskem. Ko je hotela priti grofica Karolyi v Ameriko drugič, ji je državni tajnik odklonil vizum. Vprašali so ga za vzrok, pa je pojasnil, da je grofica Karolyi nevarna revolucionarka. Sedaj poročajo, da je Kellogg delal po navodilu madžarskih magnatov, kateri so zapleteni v sedanji "patriotični" škandal. Čedna kompanija, ki jo Kelloggu ne zavida noben poštenjak in demokrat.

Ogrski škandal je pomagal nemislečemu svetu predočiti dejstvo, da tvorijo nacionalistična gibanja, ki se odevajo z maso fašizma, nevarnost svetovnemu miru. Mussolinijev fašizem v Italiji in fašizem ogrskih magnatov ni drugega kakor provokatorsko ščuvanje in hujskanje na vojno. Ako kapitalistične vlade, vključivši ameriško, pomagajo fašističnim provokaterjem na Ogrskem in drugje, se mora mednarodno delavstvo zavedati, da je pozvano pomagati madžarskemu in italijanskemu delavstvu v borbi proti nevarnosti, ki je za Ogrsko ali Italijo enako velika kakor za druge, posebno sosedne dežele. Fašizem je ponarejen posnetek srednjeveških in starodavnih samodrštrev, zato spada v prošlost.

Zadnji konj čikaške poulične železnice.

Leta 1893 je imela čikaška poulična železnica okrog deset tisoč konj, ki so vlekli njene vozove. Omenjenega leta se je pričelo z elektrifikacijo cestne železnice v Chicagi. Električna sila je v nekaj letih nadomestila konje skoro na vseh važnejših progah. Meseca januarja t. l. je družba čikaških pouličnih železnic prodala svojega zadnjega konja. Do pred kratkem jih je imela deset, katere je rabila pri dovažanju materiala za popraviljanje prog. Delo so jim prevzeli motorni avtomobili.

Za produciranje konjske sile, ki jo danes rabijo poulične železnice v Chicagi, bi bilo treba 575.000 konj. Konj postaja na čikaških ulicah že redkost. Pred desetimi leti jih je bilo še tisoče. Motor trucki opravljajo delo, s katerim so se mučili konji in "furmani".

"Škandali" in neprilike v dinastijah.

Združene države imajo republikansko formo vlade. Ameriško ljudstvo se zelo ponaša s svojo demokracijo. Vladarje prezira in iz plemiških naslovov se norčuje. Če pa pogledamo drugo stran slike, vidimo, da ameriško časopisje piše zelo veliko o aristokratih in da se velik del ameriškega ljudstva jako zanima kaj počno principi in princezinje. Kadar se kak tituliran gost oglasi v tej deželi, ni v stiskah za prijatelje, prijateljice in oboževalce. Dolarska gospoda tekmuje za naklonjenost "visokega obiskovalca" in marsikatera bogataška gospodična hrepeni po njegovem naslovu. Zato poroke med dolarskimi in tituliranimi aristokrati niso redke.

Poslednje čase je časopisje dobilo priliko za senzacionalna poročila o rumunskem prestolonasledniku Karlu, ki se je "moral" radi svojih ljubavnih zvez odpovedati pravici do prestola. Karl se je pred več leti poročil z neko igralko in ta zakon mu je Bog blagoslovil s par otroci. Rumunska vladarska hiša pa ni bila zadovoljna, kajti morgantične poroke so na dvorih od nekdaj smatrane za nekaj poniževalnega. Karl je moral pustiti svojo ženo in se ponovno oženiti svojemu stanu "primerno". Dali so mu za ženo in bodočo kraljico grško princezino, ki je bila po krivdi drugih pritirana v nesrečen zakon. Karl jo baje nikoli ni imel rad in je še nadalje stikal "za drugimi ženskami". Tega je bilo enkrat kralju in kraljici dovolj, pa sta povedala ne več mlademu fantu, da ni sposoben za kralja. Karl je odpotoval v Italijo, kjer se je obkolil z ljubicami, če je verjeti iznajdljivim poročevalcem. Komaj je Karl odšel, je pričel sitnariti mlajši sin rumunskega kralja, ki je "tiščal" za neko bogato, razvpito Angležinjo v Bukareštu tako vztrajno, da so mu prepovedali zahajati na ples, katerih se ona udeležuje. "Vladarji po milosti božji" in njihovi "plemeniti" otroci imajo torej navsezadnje prav človeške muhe.

V zelo neprijetnih zagatah so tudi na angleškem dvoru. Prince of Wales (prestolonaslednik), ki je v zadnjih par letih prepotoval velik del sveta, se sedaj dolgočasi v Londonu in kraljeva dvojica mu išče ženo. Waleski princ in igravec Valentino sta ljubljena ženskega spola. Seveda ne vseh žensk, ampak vendarle sta tiste sorte fanta, za kakršnimi ženske najraje "uore". Valentino je igravec in ameriškemu kino-igralcu ni treba da bi bil intelektualec. Dovolj je, da ima seksualno privlačnost in da je dober "ljubimec" in akrobat. Waleski princ pa bo nekoč (če se med tem kaj ne spremeni) vladar, čeprav samo po imenu, zato bi moral nastopati bolj dostojanstveno. Princ pravi, da ga imajo ljudje vseeno radi in da je bil povsod kjer je hodil prijazno sprejet. Najbolj so noreli za

njim Amerikanci in Amerikanke, pa tudi v Južni Ameriki se je moral včasih skrivati pred vsiljivimi oboževalci in častilkami. Kje mu dobiti ženo? Dinastij je že malo. Kolikor jih je so si večinoma v sorodu. Švedski dvor ima par lepih kraljevskih hčerk in eno bi radi dali v zakon Waleškemu princu. Zdravniki angleškega dvora nasprotujejo, ker je angleška vladarska družina vsled ženitb med sorodniki plemensko že dovolj pokvarjena, angleški prestolonaslednik in švedska princezinja pa sta si tudi v sorodu ("popoln" bratranca). Fantu, ki ima nekoč biti kralj in cesar Velike Britanije, so priporočili vzeti v zakon krepko, zdravo angleško dekle, kar skoro pomeni, da plemenita gospoda ni tako plemenita kot so vsa ta leta pripovedovali. Sedanjemu italijanskemu kralju so šli pred leti po ženo v Črnogoro z istega vzroka. Španski dvor tudi trpi na hiranju svojega "veličanstva" in njegove familije.

Danes ni v vsej Evropi niti enega vladarja, ki bi lahko rekel da vlada in da je njegova beseda definitivna. Čemu jih je potem sploh treba? Ako jih prizadete dežele trpe za okrasek in vsled tradicije, bi se jim izplačalo nekoliko računati in izračunali bi, da je ta špas zelo drag za današnje čase, ko se dobi dobrega ministerskega predsednika ali predsednika republike za veliko manjši denar kakor pa stane samo en član vladarske hiše.

"Odškodnina" Hohenzollernom.

Po premirju je bil kajzer odstavljen, Nemčija proglašena za republiko, in dvorjani večinoma izgnani, ali pa so odpotovali sami iz "nehvaležne domovine". Časi se spreminjajo. Med vojno in par let po vojni so bili Hohenzollernci, ki so vladali Nemčiji, razglašani za največje kriminalce in krvnike v zgodovini. Zavezniki so hoteli kajzerja na zatožno klop pred mednarodno sodišče, predno pa se je to moglo zgoditi, so se premislili in pozabili na medvojne "hudodelce" na pruskem dvoru.

Nemška vladarska hiša je dobivala za svoje službovanje (?) visoke vsote od države. Imela je ogromne dohodke tudi od svojih privatnih posestev, katere je po revoluciji zaplenila država. Nihče ni nič tirjal, dokler niso nacionalisti zopet prilezli na površje in pripovedovali ljudstvu, da je bodočnost Nemčije samo v kajzerizmu. Posamezni člani kajzerjeve družine so se pričeli vračati. Potem so zahtevali večjo podporo in "odškodnino" za vzeto imovino. Dobili so jo, sedaj pa tirjajo nazaj vso svojo "privatno" imovino. Nacionalistične stranke so se že sporazumele, da jim jo bodo vrnil v vrednosti 125 milijonov dolarjev, kar je v Nemčiji tudi za kaj-

zerjevo družino čedno premoženje. Nekaj grajščin so ji že vrnil. Delavsko ljudstvo je ogorčeno, in temu sovražnemu razpoloženju napram bivšemu vladarju se bo zahvaliti, da vlada ne bo "vrnila" kajzerju vseh "njegovih" posestev. Če ne bi bilo v Nemčiji še toliko monarhističnega duha, bi poslala vse delazmožne člane bivše vladarske hiše na delo, kar bi bilo edino pošteno in pravično. Pohajkovati in živeti na račun posestev ki si jih je dinastija po krivici prisvojila v času "svoje" slave, je dobro za bивše prince in kronprince, ni pa dobro za republiko in v nobeno čast državi, v kateri trpi pomankanje stotisoče brezposelnih delavcev in njihove družine.

Logični potvarjalci logike.

Razen klerikalcev se v jugoslovanski ameriški javnosti nihče tako ne norčuje iz čitateljev kakor uredniki (?) "Radnika" in "D. S." V 954. številu "Proletarca" je bil priobčen članek o padcu Wm. Z. Fosterja z vodstva Workers' Party. Nič ni bilo potvarjanja, ampak naštet je bilo fakti. Na ta članek odgovorja "D.S." z 7. januarja, ki ne zanikava niti enega stavka, ampak zmerja in demagogira tako nesmiselno, da ni "za nikamor". Nezreli pisar bi rad dokazal svojim maloštevilnim čitateljem, da "vodstvo stranke pripada vedno dotični struji čegar politika in taktika je bolj koristna..."

Urednik, ki je napisal "članek" v odgovor "Proletarcu" je krvavo potreben ABC šole o delavskem gibanju. Edino ako ima "D.S." ekstremno nerazsodne in miselno nezrele čitatelje, so v stanju prenašati tako "duševno" hrano.

Pisati laž na laž more le propalica ali pa ignorant in oboje. Samo propalice so sposobne zatajiti človeka, ki jim je bil še včeraj bog, in samo duševno omejeni ljudje so sposobni trditi stvari, katerih nihče, ki je v zadevi količkaj poučen, ne veruje.

Foster je imel do zadnje konvencije večino v Workers' Party. Vodstvo stranke bi dobil še trdnjše v roke, ako ne bi stopili vmes taki ljudje katerih po zadržanju "D.S." ni med komunisti. Večina, članstvo, argumenti, vse to ne šteje nič pri diktatorjih, in Fosterja so vrgli z vodilnega mesta diktati "voditeljev". Kakor hitro se je to zgodilo, so isti diktatorji dali svojim podložnim ukaz, da se o Fosterju ne sme argumentirati in ne pisati v strankinem časopisju. Pisati o takih stvareh je med komunisti dovoljeno samo toliko in to kolikor dovolijo "voditelji", četudi piše "D. S.", da med njimi ni voditeljev, ne razdorov, ne napačne politike, ne notranjih bojov, ampak sam nebeški mir, ljubezen in objemanje. Lore, Eastman, Askali, Foster, Cvetkov, Merriek, Salutsky itd. so sami na sebi odgovor avtomatom, ki se pred čitatelji predstavljajo za "urednike" edino zveličavne rrradikalne stranke.

Kdor misli, da je socialistična stranka v Ameriki pogreznjena v omrtvelost in brezmočnost, naj se pouči o širjenju njenega časopisja, predvsem tednikov "American Appeal" in "New Leader". Meseca decembra prošlo leto je stranka beležila dva tisoč več članov kakor decembra 1. 1924.

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihologični obrazi.

Spisal Josip Suchy.

(Nadaljevanje.)

Milostljiva v ekstrasobi.

Učenjaki si niso še na jasnem, je li priporočljivo jemati s seboj v gostilno — soprogo ter ji dopustiti, da se udeležuje simpozijev vesele družbe v ekstrasobi. Nekateri so za to ter motivirajo svoj placet celo z etičnimi vzroki, češ, da prisotnost ženske paliativno učinkuje proti hrupnim izrastkom ponekoč precej razpoloženih, p. n. pivcev in da ženska omili in brzda šege in navade razgretih duhov. Drugi zopet so mnenja, da to sredstvo ne pomaga ali kvečjemu le v izjemnih primerih, da se je nasprotno bati, da nežna ženska nprav, namesto da odkruši surovo ost družbe, le še sama izgubi na morali in — vsaj polagoma — podivja. Kdo ima prav?

Pa razmotrivajmo!

Pri prvem nastopu "milostljive" v ekstrasobi so gostje več ali manj diskretni. Od vseh strani se ji izkazuje nebroj pozornosti in dvorljivosti. Celo patentirani dovtipkarji in humoristi ponehajo s svojimi šegavimi domisleki, a neumorni in neizčrpni pripovedniki anekdot utihnejo, zadovoljujoč se z značilnim posmehom in pomenljivim hrkanjem. Prvi večer zadovolji soprogo in žena, katero včasih toliko skrbi, kje se potika njen mož in ki se čuti zapuščeno, je sedaj skoro pomirjena.

Drugega večera se že poznajo in pozdravljanje zveni že bolj pristrčno. Mladi gospodje od družbe si dovoljujejo že intimni "poljub roke" ter titulirajo novodošlico s familijarnim "lepa gospa". Le-ta je spočetka nad tem nazivom nekako presenečena in večno ponavljanje tega epiteta se ji dozdeva celo neprilичno; toda polagoma se privadi temu nagovoru in kmalu tudi smeješim zaupnostim. Od "Kočevarja" kupujejo bonbončke, ponujajo jih "lepi gospe" z raznovrstnimi pripombami. Seveda veseli ta dvorljivost gospoda soproga, ki se veselo namuzava, zavedajoč se, da je "slavljenka" njegova žena.

No, sedaj se vidijo večkrat. Nič ni enostavnejše, da počasi padejo meje "etikete". Včasih se aranžirajo kake igre in oni, ki sedi tik "lepe gospe", izvaja potem najliberalnejše domislice. "Lepa gospa" se smehlja, čimdalje bolj so vsi razgreti, liter se vrsti za litrom, pije se na zdravje, predlaga se splošno tikanje, soprogo v svoji vznemerenosti blebeče napitnico, nakar "milostljiva - lepa gospa" hehetaje skriva svojo glavico na — ramah soseda . . .

No, in sedaj je tudi prišel čas za pripovednika anekdot, ki zdajci otvori svoj arzenal starih in prastarih, novih in najnovejših vicev in dovtipov. Danes pride še s kako prikrito pošalico, po čije citatu si "milostljiva" drži robec pred očmi, jutri pade že manj maskirana bomba, no, in prihodnjič se vrste sila enostavne dvoumnosti. Grómeč grohot nadari junaškega mladeniča, ki ima renome in puncto puncti in ki s strani "milostljive" kvitira za svojo smelost kvečjemu stereotipni: "Oh, kako ste poredni, gospod!"

In poredni gospod postane po tej mili sodbi, ki jo smatra kot nekaj tolerančni edikt, še smeješji. Njegov vzgled vzbudi naposled še ostale, da skušajo mladeni-

ča po možnosti še nadkriliti v smelosti in tako plavajo potem vsi v navajeni plovni vodi, kjer se vsakdo tako dobro počuti, kakor — ribica v vodi — ali prav za prav raca v mlakuži.

Tako je alijansa dovršena in družba se odsihdob sleherni večer kreta popolnoma neprisiljeno, kakor da ne bi bila navzočna — ženska. "Milostljiva" sama odvrže naposled še ono bore malce plašljivosti, tako da si pridobi popularni naslov "vesela gospa" in poleg tega še sloves, da prenese precejšnjo količino "papricirane". Razen tega se je navadila piti. O tej svoji dovršenosti kaj rada govori in če je razpoloženje doseglo svoj višek, primer ni redek, da sprog glasno diagnosticira: "Moja ga že ima!", kar zbor s smehom potrdi in plemenitnica podčrta z besedami: "Muho, imam!"

Časi so slabi, draginja raste, davki in dajatve so čimdalje neznosnejše, kaj čuda, ako ljudje lahkomisljivega temperamenta in posebno organiziranega načina mišljenja na zgoraj označeni način skušajo osladiti skrbi polno življenje ter ga po svojem okusu olepšati! Le škoda, da pesem pogostoma izzveni v bridkih akordih in da pričakuje "milostljivo" in "lepo gospo" skupno s kortežo njenih občudovalcev klaverni konec.

Moderno.

Prvi prizor.

(Udobna damska soba. Gospa Gromova v mišni jutranji toaleti leži na otomani in prelistava po najnovejšem modnem listu. Njej nasproti sedi v naslanjaču domači zdravnik dr. Požrtvalnik. Čas: 11. ura dopol.)

Dr. Požrtvalnik: Razumem, milostljiva! Toda blagovolite mi vsaj namigniti, katero bolezen naj to pot diagnoziram.

Gromova: Bolezen! Bolezen! Ne jezite me s takimi vprašanji! Izumite, kar hočete, toda storite za božjo voljo, da izginem od tod! Tu je neznosno . . . Oh, moja glava!

Dr. Požrtvalnik: Razumem. Ali vendar moram prositi, da mi vsaj približno označite, da-li naj izberem vranice ali jetra, vrat ali ledvice, ali nevrozo, revmo, bezgalke, slizotok, živčno slabost, hipohondrijo, krče, prsne bolečine, anemijo, črevesno bolezen ali kar sicer izvolite. Imate najlepšo izbero. Jaz menim: Rogaško Slatino, Dolenjske toplice, Dobrno, Krapinske toplice, Crikvenico, Rab itd. Prosim, da se odločite.

Gromova (premišljajoč): Za katero bolezen je Rogaška Slatina?

Dr. Požrtvalnik: Za nevrozo.

Gromova: Kaj je to? . . . Pa pustimo to . . . Zakaj je Dobrna dobra?

Dr. Požrtvalnik: Za čreva.

Gromova: Grda reč. Proti čemu sicer?

Dr. Požrtvalnik: O, da. Proti gotovim ženskim boleznim v splošnem.

Gromova: Dobro. Vzemimo Dobrno.

Dr. Požrtvalnik: Eh bien. Vzemimo čreva.

Gromova: Dobro. Govorite tedaj z mojim možem, pa še danes, če smem prositi. — Zbogom, dragi doktor! Vaša dolžnica sem.

Dr. Požrtvalnik (ji nežno poljubi roko): Noč in dan sem vam na uslugo, najlepša vseh žensk.

Drugi prizor.

(Pisarna hišnega gospodarja. Gospod Grom stopa po sobi gori in doli, držeč med zobmi debelo havanacigaro. Ob njegovi strani dr. Požrtvalnik.)

Dr. Požrtvalnik (z resnim izrazom): Takoj, gospod Grom! Hotel sem vam že začetkom pomladi staviti predlog, toda vaša soproga me je prosila, naj to opustim; hotela je tukaj iskati leka svoji bolezni, samo da more ostati v vaši bližini. Sedaj mi pa naroka dolžnost, moja vest, moj sloves, moja čast, predvsem pa skrb za dobrobit vaše hiše, za življenje angelu podobne ...

Grom (vpade): Pa za vraga, moji ženi vendar ne manjka ničesar. Ona je bolj zdrava kakor mi vsi.

Dr. Požrtvalnik (svečano): Oko zdravnikovo vidi več, vidi ...

Grom (za sebe): Vrag ga vzemi! (Po odmoru nejevoljno:) Kaj manjka tedaj moji ženi?

Dr. Požrtvalnik (zaupno): Prošlo zimo sem se že bal, da se pojavi začetek nekake ftisiopneumije, dokler nisem k sreči naletel na lahko, toda v svojih posledicah trdovratno črevesno vnetje ...

Grom (porogljivo): Hvala vam za tolažbo s črevesom! (Kratko:) Kam gre tedaj moja žena?

Dr. Požrtvalnik (veselo): Hotela je, kakor rečeno, tu najti izboljšanje, toda jaz sem ji nasvetoval Dobrno. Moja dolžnost, moja vest ...

Grom: Že dobro, že dobro. O tem drugikrat ... Tedaj v Dobrno? ... (Roke sklepajoč:) Stane me najmanj 2000 Din! In če zopet igra, dvojno! Lansko leto, ko mi je iz Crikvenice brzojavila po denar, mi je povedala, da je pri kvartah imela večno smolo in naposled je še pri neki gospe zadolžila za 3000 Din. Bogve, če je res ...

Dr. Požrtvalnik: Gotovo!

Grom: Bojim se, da je bilo drugače! ... Kaj je imel tam iskati njen bratranec?

Dr. Požrtvalnik: Ona sovraži gospoda kapetana. Sama mi je priznala, kako neprijetno ji je bilo, ko jo je obiskal mladi mož. Toda ...

Grom (srdito): Oh, kaj veste vi, gospod doktor, o ženskah! Najprvo se oženite in potem govorite! (Odmor. Z roko se gladeč preko čela:) Pomirite tedaj moje ubogo bolno ženo ter ji sporočite, naj odpremi svoje kovčge, kadar se ji poljubi.

Dr. Požrtvalnik (poklonivši se): Hitim.

Grom: Storite tako! Dober dan!

Tretji prizor.

(Soba kakor v prvem dejanju. Gospa Gromova zamo-tava zlato uro in verižico v etui ter piše nastopni listek:)

Dragi doktor! Zahvaljujoč se Vam za Vašo plemenito in nesebično požrtvovalnost Vas obenem prosim, da blagovolite sprejeti priloženo malenkost kot borno priznanje moje večne hvaležnosti. Ako pridete k Severjevim, prosim, vprašajte Nando, če in kdaj pride za menoj in ako dobi njen brat dopust. Najsrčneje pozdrave Vaša zvesta prijateljica Francka.

(Pozvoni. Sobarica vstopi.)

Minka: Milostljiva, želite?

Gromova: Nesite to takoj h gospodu doktorju Požrtvalniku.

(Minka odide.)

Četrty prizor.

(V kavarni. Pri več mizah igrajo. Spredej sedita gg.

Grom in Čuk. Čas: 12. ura ponoči.)

Grom (mešajoč kvarte): Kaj mislite, kam gre letos moja žena? Pomislite, v Dobrno!

Čuk (igrajoč kvarte): Srce leži! Tedaj v Dobrno? Kaj pa manjka dušici?

Grom: Kaj vem jaz. Zdravnik pravi, da ima črevesno vnetje.

Čuk: Kaj ste opazili kaj znakov te bolezni?

Grom: Kaj še! Toda zdravnik ugotavlja.

Čuk (smehljajoč se): Da, da, zdravniki in ženske! Ženske! Moja je v Rogaški Slatini.

Grom: Kaj bi bilo, če bi šla tudi midva letos za šest tednov v Baško? Fanči ima počitnice in Ivanka najbrže tudi; tedaj, imate kak zadržek?

Čuk: Dobro, ostane pri tem. Toda šele po seji. Predlog se mi zelo dopade. To bo amizantno! Ha, ha!
Itd.

(Dalje prihodnjč.)

“Enotna fronta”.

Nedavno je New Leader poročal, da se je Rinaldo Cappellini, distriktni predsednik premogarjev v Pennsylvaniji, združil z uradnimi “patrioti” v prizadevanjih ubraniti E. V. Debsu nastopiti na shodu stavkujočih premogarjev v Scrantonu. Debs se ni oziral na grožnje in ultimatum in shod se je vršil brez da bi se patriotska svojat drznila izvesti svoje namere.

Kdo je Rinaldo Cappellini? Sedaj lahko povemo. Louis Engdahl, svetovno znani “strategist”, komunistični filozof in urednik “Daily Workerja”, je telegrafiral Cappelliniju ob priliki njegove izvolitve junija 1923 sledeče:

“Rinaldo Cappellini, Plainsville, Pa.

“Naše najpristrčneje čestitke Vam in militantnim premogarjem v distriktu št. 1 na sijajni zmagi progresivnega tiketa nad tiketom reakcije. Na Vaši administraciji leži velika odgovornost. Trdno smo prepričani, da boste izpolnili vsa naša pričakovanja.”

Ta čestitka ameriških komunistov “progresivcu” Cappelliniju je bila priobčena v “Daily Workerju” dne 30. junija 1923. Vsi komunisti v 1. distriktu so dobili 1. 1923 stroga navodila, da morajo z vsemi močmi agitirati za Cappellinijev “progresivni tiket”. Cappellini je zmagal in med komunisti od Ruthenberga in Fosterja navzdol je zavladalo veliko veselje. “Cappellinijeva zmaga je naša zmaga,” so vpili na shodih.

“Trdno smo prepričani, da boste izpolnili vsa naša pričakovanja,” je pisal komunistični Daily Worker o Cappelliniju, in — izpolnil jih je. Živela enotna fronta!

(Po “New Leadru”.)

Francoska socialistična stranka v akciji za ustanovitev dnevnika.

Francoska socialistična stranka v Franciji ima sedaj nad 110.000 članov. Njen klub poslancev v parlamentu je eden izmed najjačjih. Njega glasila imajo veliko cirkulacijo. Toda stranka nima še svojega dnevnika, kar ji je v kvar posebno v Parizu. Francoska stranka ima nad sto poslancev v parlamentu; nad 10.000 občinskih odbornikov in županov; ima večino v občinskih odborih skoro v vseh večjih mestih Francije. Stranka s tako močnim organizmom ne more biti brez svojega dnevnika.

Francoski socialisti so imeli dnevnik L'Humanite, katerega je ustanovil veliki socialistični mislec in borec Jean Jaures. Jaures je postal v začetku vojne furije

žrtev atentata in stranka je izgubila z njih nenadomestljivega voditelja. List je prišel pod vodstvo Marcel Cachina, ki se je leta 1920 izrekel za komunistično stranko in se ji postavil na čelo. Med vojno je vodil en čas propagando proti Nemčiji in šel celo v Italijo, da jo pridobi za vojno na strani zaveznikov. V razkolih, ki so sledili po vojni, in v splošnem razočaranju in onemoglosti ljudskih množic so se francoskega socialističnega dnevnika polastili komunisti deloma z organizirano silo, deloma z izgredi. Sedanje glavno francosko socialistično glasilo je Le Populaire, ki izhaja v nad dve sto tisoč izvodih. Pred par leti je soc. stranka ustanovila tudi svoj dnevnik, ali ker je bila še šibka, ni zmogla velikega finančnega bremena. Sedaj, ko je jačja kot kedaj poprej v svoji zgodovini, bo z dobro gospodarsko podlago v stanju ustvariti list, ki bo eden največjih delavskih dnevnikov na svetu.

Ogromnost avtomobilske industrije v Združenih državah.

Ko je Elwood Haynes, oče "kočije brez konja", onega spominskega dne julija 1894 privlekel na cesto svoje čudno in smešno vozilo, se mu gotovo ni niti sanjalo, kako gorostasno se bo razvila avtomobilska industrija. Ko je pred par meseci umrl, je bil v tej deželi po en avtomobil na vsakih šest ali sedem prebivalcev. In kar se tiče brzine, ni niti primere med prvotnim avtomobilom in današnjimi vozovi. Prejšnji je imel "strašno" brzino šestih milj na uro. Na dirkališčih so dandanes drzni vozniki s svojimi dirkalnimi avtomobili dosegli brzino čez 150 milj na uro.

Koncem junija 1925 bilo v tej deželi 17,716,709 registriranih avtomobilov. Ta mrzla številka sama na sebi ne pomenja nič povprečnemu človeku, ki se mu zdi sitno misliti o milijonskih številkah, ali za njo se skriva očarujoča povest o razvoju moderne avtomobilske industrije v Ameriki, ki stoji danes v prvi vrsti izmed vseh tovarniških industrij v tej deželi. Pred kratkim je presegla svojega najbližjega tekmeca, industrijo železa in jekla, v vrednosti skupne produkcije. Čez tri milijone ljudi je posredno ali neposredno v službi avtomobilske industrije. Za prevoz vse letne produkcije bi bilo treba nad dva milijona železniških vozov.

Odveč je poudarjati, da je bil razvoj te industrije čudovito hiter. L. 1894 je produkcija znašala 4 avtomobile, nastopno leto je porastla na 25, leto potem na 100, leta 1897 je znašala 1000, l. 1916 je produkcija dosegla nad milijon vozov, lanskega leta pa je 3,500,000 novih vozov zapustilo avtomobilske tovarne.

Združene Države popolnoma obvladujejo ves svet v produkciji avtomobilov. Skoraj 90 odstotkov vseh avtomobilov na svetu se izgotavlja v Združ. državah. Francija je najbližji tekmec, ali njena produkcija tekom l. 1924 je znašala le 145,000 vozov. Angleška jih je izgotovila 80,000, Italija 35,000 in Nemčija 18,000, da omenimo le pglavitne dežele na svetu na polju avtomobilske industrije.

Združene Države imajo v rabi največje število avtomobilov na primeri s prebivalstvom. Povprečno prihaja tukaj po en avtomobil na vsakih šest prebivalcev. Kanada je drugem mestu z enim avtomobilom za vsakih 14 ljudi. V postopnem redu je isto razmerje v nadaljnjih deželah sledeče: Nova Zelandija, en avtomobil na

vsakih 21 ljudi, Avstralija 28, Angleško 57, Francija 69, Danska 71, Argentina 73, Belgija 82, Švedsko 96, Urugvaj 96 itd. Med drugimi deželami naj omenimo Norveško z razmerjem 126 na en avtomobil, Nemčija 272, Finsko 566, Italija 409, Čehoslovakija 1069, Madjarsko 1724, Jugoslavija 2013, Poljsko 2280, Litva 4079 in Rusija 8896.

Za produciranje treh in pol milijona avtomobilov na leto je treba ogromne količine surovin. Ameriška avtomobilska industrija vporablja skoraj polovico vsega aluminija v tej deželi, 52% vse tukajšnje produkcije finega debelega stekla (plate glass), 69% vsega usnja in tapetarstva, 80% vsega kavčuka (rubber) itd., poleg 80% vsega gazolina iz ameriških rafinerij. Človeški material, ako smemo vporabiti to besedo, ni nič manj veličasten. Tovarne motornih vozov zaposlujejo eno tretjino milijona delavcev. Za izdelovanje avtomobilskih delov in prituklin je vposlenih nadaljnih 300,000 delavcev; tovarne obročev (tires) zaposlujejo kakih 115,000 delavcev. Okrog 400,000 ljudi se peča z razpečevanjem in prodajo. V garažah in popravilnicah dela nad tretjino milijona delavcev. Vsega skupaj imamo čez tri milijone ljudi, ki so posredno v službi avtomobilstva, in neposredno nekoliko stotisoč več.

Od avtomobilov, ki so bili lani producirani, je bilo nekaj čez 10 odstotkov tovornih vozov (trucks). Avtobusi so postali jako popularni; sedaj jih je že kakih 60,000 širom dežele; tretjina istih se bavi s prevažanjem šolske dece na deželi. Tovorni avtomobil hitro nadomešča druga prometna sredstva za prevažanje čez kratka razdalja, zlasti za prevažanje farmskih produktov v mesta. Nova polja se razvoju avtomobilstva stalno odpirajo in danes še nihče ne more videti konca tega razvoja. V Združenih Državah imamo sedaj več avtomobilov kot telefonov.

Nič manj kot pet držav ima čez milijon avtomobilov. Iste so New York, California, Ohio, Pennsylvania in Illinois. Deset ali dvanajst držav jih ima 500,000 do milijona. Zadnja država glede števila avtomobilov, Nevada, jih ima 20,000.

Avtomobilska industrija je bila polje za nebrzdano tekmovalstvo in borbo za prvenstvo in obstanek. Vsega skupaj se je pojavilo čez 500 do 600 raznih vrst (makes) avtomobilov, ali od teh le približno deset odstotkov obstoji še dandanes, in njih število stalno pada. Na letošnji avtomobilski razstavi v New Yorku je bilo izloženih le 50 raznih vrst avtomobilov, zastopajočih okoli 40 tovarn. In še od teh je 14 manjših podjetij imelo skupno letno produkcijo komaj 20,000 avtomobilov. Izdelovanje avtomobilov se omejuje na čin manj tovarniških podjetij.

Avtomobilske tovarne v Ameriki se nahajajo v raznih mestih, ali središče industrije se nahaja v državah Michigan, Indiana in Ohio.

F. L. I. S.

Brezposelnost v Nemčiji.

V Nemčiji je sedaj do dva milijona brezposelnih delavcev, izmed katerih jih 1,057,000 dobiva podporo za brezposelnost od države. Dawesov načrt je čudno stabiliziral Nemčijo, kjer so bili v prošlem letu bankroti na dnevnem redu in v tem se jih še več obeta. Povzročilo jih je dviganje marke, in krizo, ki je vsled tega nastala v financah, bodo v stanju z "uspehom" prestatati samo velike firme, ali boljše, trustjanizirana podjetja.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

NETOČNI POROČEVALCI LAHKO OSTANEJO ZA PEČJO.

AUBURN, ILL. — V "D. S." z dne 24. dec. piše F. Mlačnik o Debsovem shodu in pravi: "Kot človek je Debs 'fajn' človek, ampak kot političar pokazuje, da ni v položaju iti z duhom časa."

Dopis je nad eno kolono dolg in vsebuje eno kolono neumnosti. Mlačnik je bil na Debsovem shodu in je poslušal govor, ker ni njegova navada, da bi ostal doma za pečjo in po shodu kritiziral. To namreč piše sam v dopisu.

Rojak Mlačnik ne zna toliko angleško, da bi mogel razumeti Debsov govor, torej ga tudi opisati ne more. Mlačnik ni dopisnik, zato mu napiše dopis urednik, kateremu pošlje svoj "dopis". Mlačnik pravi: "Ko bi Debs bil za stvarni razredni boj, tedaj bi ga gotovo izključili iz socialistične stranke." Tega ni napisal Mlačnik nikjer in nikoli, ker ni toliko zabiti kot misli urednik "D. S."

V poročilu o konvenciji članstva soc. stranke, ki se je vršila prošlo poletje v Chicagi, sem čital, da se je Debs dotaknil v svojem govoru tudi takih "komunistov" kakor je urednik "D. S." in jih imenoval strahopetce, ki so za revolucijo toliko časa dokler ne zagledajo policaja. Če jih prime in žene pred sodnika, taje svoje besede. V dokaz je navedel obravnavo proti Fosterju in Ruthenbergu v Michiganu. Orodje teh provokatorjev je laž, in poslušujejo se ga v boju proti socialistom.

Obžalovati je le "dopisnike", ki posojajo svoja imena urednikom kakor je "nevesekdo" pri "D. S."

Tukajšnji "komunistični" klub je postal smrtonavno bolan in ni upanja, da bo ozdravil. Člani so delali in računali na preobrat, sedaj pa so mnenja, da je tudi s "komunisti" v Chicagi nekaj narobe, ali pa je vse skupaj "bluf". Socialisti niso nič naredili, komunisti pa še manj, se glase pritožbe. "D. S." v tem okraju je opešala z naročniki popolnoma. Dobe pa jo lahko zastonj, če jo hočejo.

Socialistična stranka postaja v teh krajih zopet popularna. Debsovi shodi so bili zelo uspešni, posebno nekateri. "American Appeal", ki ga izdaja soc. stranka, je dobil s pomočjo omenjenih shodov precej naročnikov. Upati je, da se bo še bolj razširil in da dobi soc. stranka v vseh tukajšnjih mestih aktivne postojanke kakor jih je imela dokler jih ni razbila medvojna furija, Palmerjevi agentje in K. K. K. Kar je še ostalo nerazbitega med radikalnim delavstvom, so pustili komunistom da dovrše delo. Marsikak delavec je danes uverjen, da je bil varan od patriotizma in komunističnega radikalizma. O naši stranki so še pred letom govorili s sovraštvom, katerega so jim vcepili med vojno dolarski patriotje, po vojni pa plačani in neplačani komunistični agitatorji ter K. K. K. Ko bodo še bolj spoznali svoje zmote, bo socialistična stranka v južnem Illinoisu zopet postala močna in aktivna kakor je bila, neglede kaj pišejo o nji pod imenom kakega Mlačnika uredniki "D. S.", ki mešetarijo za judežve groše s svojimi prepričanji.

PO NOVEM LETU.

BARBERTON, O. — Dva tedna je, od kar smo prenehali z voščili o "srečnem novem letu". Bilo je ranjanje v praznikih. S petjem, godbo, plesom in takimi stvarmi smo jih sprejeli. Poslovili so se in petje, godba, ples, vse je utihnilo do prihodnje veselice ki se bo vršila tu ali tam. Veselje pa ni tako naravno kakor v dnevih Božiča in ob prehodu iz "starega" v "novo" leto.

Hoteli smo srečo in voščili smo jo drug drugemu. Človek živi v upanjih. Kaj mi prinese novo leto? Če je bilo prošlo leto slabo, želiš z vso dušo srečnejšega novega leta, in upaš vanj. Tako gre leto za letom. Upi žive, a sreče za podložnike ni. Voščila izginejo, stara igra in stara borba se nadaljuje. Vrata v nebeški raj na zemlji, za silo odprta ob božičnih in novoletnih praznikih, so zopet zazidana.

Ljudje se varamo in živimo v zmotah. Resnice se branimo in zato ne razumemo, da imamo mi ključ, s katerim lahko odpremo vrata v "srečno novo leto". Ali mi tega nečemo. Lov za delom, od gospodarja do gospodarja, za kruhom iz kraja v kraj. Ne govori o organizaciji, da te bo bos imel rad in da se nikomur ne zameriš. Bodi priden in delaj. Če se ti slabo godi, te preiškuša Bog, zato da ti bo na "onem svetu" poplačal, če ga ne boš klel in gordnjal, ampak udano prenašal trpljenje. Cerkev uči: UDANO prenašaj nadloge ki jih pošilja gospod. — Slaba tolažba in krivičen nauk za človeka. Samo gospodarju koristi in cerkev ga tako uči radi gospodarjevih interesov.

Sodrug urednik, mnogo je še teme na zemlji, do katere še ni prišla luč resnice. Med našim ljudstvom jih je veliko, ki še niso izpregledali. In vsi potrebujemo pouka. "Proletarec" je naš učitelj. Ljubimo ga vsi ki smo ga spoznali. Razsvetljenja hočemo. G. Trunk nam ga ne bo dal, ker ga sam potrebuje. Tava in se opoteka, argumentira na levo in desno in nič ni na jasnem kaj hoče.

Delavec, ti rabiš poduka. "Proletarec" ti ga nudi obilo. Ne odvrčaj ga, ampak se ga posluži. Čitaj "Proletarca", čitaj vse kar je dobrega v knjigah in listih. In tudi kar je slabega, kolikor utegneš, zato da boš znal ločiti dobro od slabega, pošteno od nepoštenega.

A. Gabler.

VESELICA KLUBA J. S. Z. v TRIADELPHIJI.

TRIADLPHIA, W. VA. — Božičnih in novoletnih ceremonij je konec in s tem veselja, ki je tradicionalno ob teh praznikih. Delavci ga niso bili veliko deležni, ker nimajo sredstev. Gospoda jih ima in kolikor si more kupiti veselja za denar, ga kupi. Ima pa vse udobnosti, ker se za denar lahko dobe. To neenako razmerje med tistimi ki delajo in tistimi ki spravljajo dobičke, bo trajalo, dokler bo večina delavcev nezavedna. Ko se zbudi in organizira pod socialističnim praporom, tedaj bo tudi za delavca več veselja, ker mu bo borba za kruh olajšana in imel bo dostop do ugodnosti, ki jih je omogočilo delo, a mu jih danes odvzema gospodarjev profit.

Noben delavec, ki se zaveda krivic ki se mu gode, ne bi smel odlašati s pristopom v socialistično stranko.

Slovenski in drugi jugoslovanski delavci v tem kraju, pridružite se socialističnemu klubu št. 8. v Triadelphiji, ki obdržuje svoje seje vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v New York Baazar dvorani.

Na svoji seji dne 3. januarja je naš klub sklenil prirediti veselico, ki se bo vršila v soboto 16. jan. v New York Baazar dvorani. Klub vabi na to svojo prvo zabavo vse, ki hočejo prebiti večer med sodrugi in se neprisiljeno zabavati. Posebno vabimo rojake iz Meadow Landsa, Pa., in Bridgeporta, O. Prijaznost bomo vračali klubom in društvam s prijaznostjo od naše strani. Na veselo svidenje dne 16. januarja!

Louis Zorko, organizator.

PREGLED AKTIVNOSTI KLUBA J. S. Z. V SHEBOYGANU IN DRUGO.

SHEBOYGAN, WIS. — Zopet je eno leto izginilo v preteklost. Korporacije pregledujejo račune in dele dobiček, ki so ga napravili delavci v preteklem letu za — druge. Na sejah bogatih družb podajo uradniki poročila o poslovanju v preteklem letu. Vse zabeležijo, komentirajo okolščine in tolmačijo, zakaj je bilo tukaj več in tam manj dobička ali uspeha.

Tudi delavske organizacije bi morale napraviti pregled svojega dela, svojih uspehov in neuspehov. Če se ozremo nazaj na celoten pokret, ne bi mogli pokazati velikih uspehov, ker jih ni bilo, bodisi da niso bili dosegljivi, ali pa jih nismo hoteli. Ali napredovali smo vendarle! Napredovali smo v splošnem in napredujemo v vseh tistih naselbinah, kjer se količkaj deluje kulturno in politično.

Sedaj pa k našemu klubu št. 235 JSZ. Ustanovljen je bil meseca maja 1923 in takoj ob svojem početku se je lotil dela z vso vnemo. Imel je okrog petindvajset članov. Pokazalo se je že ob početku, da bo delo tega kluba doseglo lepe uspehe. Po par letih dela vidimo rezultate, katerih smemo biti po vsej pravici veseli.

Klub št. 235 je prirejal shode, sodeloval v volilnih kampanjah, zbiral prispevke in sam prispeval v razne agitatorične in prosvetne fonde, prispeval je v fond za dom JSZ., ustanovil svojo knjižnico in storil kolikor je mogel za razširjenje "Proletarca" ter drugih socialističnih glasil in literature. V tem opisu ni zapopademo vse delo, ki ga je izvršil naš klub v tem času. Le tisti, ki so aktivni in imajo izkušnje so v stanju pojmovati, koliko podrobnega dela izvrše take aktivne organizacije.

Naš klub ni imel vedno gladke poti; pravzaprav pot nikoli ni bila lahka, le da je bilo sedaj več volje za delo in borbo proti nazadnjaštvu, jutri pa je poenostavljeno. Po par letih obstanka kluba so se začele vrste njegovih članov redčiti. Menda so že morali biti "tehtni" vzroki za to. Nekateri so odšli v druge kraje za boljšim kruhom (če so si pomagali k temu cilju, ne vem), drugi zopet niso zapopadli idej in nalog socialistične organizacije. Tretji so se naglo utrudili in se posedli kakor popotniki po obcestnih kamnih ter gledali mimo doč, češ, mi smo se dovolj žrtvovali, drugi naj delajo in nadaljujejo pot . . .

Tisti ki so sklenili vztrajati in razumeli resno situacijo, so šli na delo z vso vnemo in zopet spravili klub v aktivno življenje. Tistim pa, ki so se počutili utrujene in obsedeli na kantonu ob cesti, kličemo: Iskrena vam hvala za delo katerega ste storili kot člani kluba za uresničenje socializma in socialistične vzgoje. Ako ste že prišli do prepričanja, da ste dovolj dolgo časa v rezervi, tedaj požurite se in skušajte dohiteti

svoje sodruge, ki vas bodo z veseljem sprejeli v svojo sredo.

Po prestani krizi je postal klub zopet aktivnejši. Posebna zasluga za to spremembo gre našemu tajniku sodrugu Milostniku, ki ima to službo od ustanovitve kluba. Klubove seje so živahne in razprave na njih stvarne. Pričeli so zopet pristopati v naše vrste novi a v idejah stari in dobri člani. Razpečali smo precej literature in sedaj smo razprodali 130 izvodov letošnjega "Družinskega koledarja". Svoji knjižnici, iz katere posojujemo knjige proti mali odškodnini vsakemu kdor hoče čitati, smo nabavili novih knjig. Ustanovili smo dramski odsek kluba, kateri ima namen prirediti od časa do časa dramske predstave. Dne 13. decembra prošlo leto je imel prvo predstavo. Vprizorjena je bila igra "Dnevnik" v dveh dejanjih. Program je vključeval tudi deklamacijo "Razočaranje" in nekaj drugih točk. Vsa priredba je dobro izpadla in publika je bila splošno zadovoljna. Deklamatorica ga. F. M. je dobro rešila težko nalogo. Igralci in igralki so se potrudili, da je napravila igra na občinstvo povsem dovoljen vtis. Naš klub si ne bi mogel želeči boljšega uspeha. Ljudi je bilo v dvorani kolikor jih je moglo notri.

Ta prireditev kluba št. 235 je pokazala, da ga klerikalni napadi na "rdečkarje" ne morejo omajati. Ljudstvo se pridružuje organizaciji in stranki, ki ima čiste, poštene namene. Klubovim članom je v zadoščenje, ko vidijo, da stoji za njimi množica, katero napadi od strani naših sovražnikov niso mogli omajati. Klerikalna in "progresivna" natolcevanja in obrekovanja nam niso vzela ugleda, pač pa so na škodi tisti ki so se zatekli k tem umazanim sredstvom.

V nedeljo 13. dec. smo videli, da naše ljudstvo ljubi pošteno zabavo med poštenimi ljudmi. Še lepše bi bilo, ako bi še eksistiralo slovensko pevsko društvo "Danica". Sodelovalo bi na naših priredbah s svojimi nastopi in gojilo slovensko pesem, toda postalo je žrtev klerikalne zavisti in sovraštva. "Danica" je prenehala in z njo je prestala slovenska pesem v Sheboyganu. To je zasluga klerikalnih delavcev "za narod".

Naš klub se pripravlja na večjo priredbo v začetku februarja. Podrobnosti sporočimo pozneje.

Težkoče imamo tudi v tem, ker ljudje nočejo razumeti, da svobodomislec, "paprikarji" in socialisti niso eno in isto. Med temi tremi vejami ni nič skupnega. Socialisti se družijo v klubu in pod odkriljem kluba razvijajo svoje aktivnosti. Njim so načela in program vse. Ne ukvarjajo se z malenkostmi in ne verujejo v "brezbarvnost". So samo za delavski razred.

Nekateri, ki se še niso otresli predsodkov proti socialistom, pravijo, da so socialisti "presmart" — vse hočejo vedeti in znati.

Člani kluba in soc. stranka v splošnem si ne laste "vrline" vseznaj. Nismo nezmožni, ali vendar vemo kaj hočemo. Učimo se spoznavati zakone razvoja in zavedamo se, da je moč delavskega ljudstva v organizaciji in razumu. Socialisti vedno apelirajo na delavce da naj se uče. Važno pa je, kako se učiti. Zavaljci uče delavce v pokornosti in udanosti do gospodarjev. Socialisti hočejo, da se delavci nauče misliti s svojo glavo sebi v prid. V ta namen potrebujejo pravega pouka, in ob enem se morajo zavedati, da ni učenja nikoli konec, in da nihče ne ve dovolj, ne zase, ne za druge. Poznam moža, ki je star okrog 80 let in pravi, da je še vedno potreben pouka. Človek ki ve da se mora učiti in se trudi razširiti svoje znanje, ne živi zamanj.

Mnogo se kritizira in skoro vsakdo hoče biti kritik. To je slabo za vse skupaj, prvič ker večina kritikov ne razume stvari o katerih govori, drugič, ker se umika delu. Brezvestno napadanje ni krščanska čednost, čeprav so jo klerikalci vzeli v zakup in jo po svoje patentirali.

"Rdečkarji" morajo preslišati mnogo psov in očitkov tudi na račun drugih, čeravno so poštene kot ideje socializma, za katere agitirajo. Socialisti so pristaši luči, in svojstvo luči je, da prodira v temo. Svetloba razkriva in zato so zagovorniki teme sovražniki luči-socializma.

Opisal sem na kratko delo našega kluba v preteklosti. In v bodoče?

Sodrug in somišljenik v Sheboyganu! Sedaj smo v prvem mesecu novega leta. Vse leto je še pred nami, in naša dolžnost je, da ga izrabimo v svojo korist. Klub potrebuje novih članov, ne radi sebe, ampak radi vas in socializma. Dramski odsek potrebuje več moči, knjižnica več ljudi ki se bi zanimali zanjo, in "Proletarec" ter "American Appeal" novih naročnikov.

Ako hočete kaj šteti v delavskem gibanju, ako nečete da bi bili samo avtomat, brez pripadnosti, volje, načel in programa, tedaj si morate poiskati pot aktivnosti, ki vodi v socializem. Delujmo skupno za skupne koristi — vsak po svojih močeh.

Redne seje kluba št. 235 se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v J. Fludernikovih prostorih.

A. Debevc.

PREDAVANJA V KLUBU ŠT. 1.—ČLANSTVU V RAVNANJE.

CHICAGO, ILL. — Sporočili smo že, da se bodo redne seje kluba št. 1 v bodoče vršile vsaki četrty petek v mesecu in ne več tretji, kakor dozdaj. Prihodnja seja kluba bo v petek dne 22. januarja ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Po seji diskuzija. Tej seji bo predložen v razpravo in odobrenje tudi statut klubovega pevskega zbora "Sava".

Prvo predavanje v tem letu pod avspicijo našega kluba se bo vršilo v petek dne 29. januarja v dvorani SNPJ. Predmet: "Družba bodočnosti". Predaval bo sodrug Ivan Molek. Po predavanju vprašanja in odgovori o predmetu. Vstopnina prosta.

V sredo dne 10. januarja bo predaval s. Frank Zaitz o delu slovenskih socialistov v slovenskih neprednih podpornih organizacijah.

V petek dne 19. februarja priredi klub predavanje za mladino. Podrobnosti sporočimo v eni prihodnjih števil.

Dne 19. marca bo predavanje o spolni higijeni. Ostala predavanja se bodo vršila dne 30. aprila in 21. maja. Predavatelji in teme bodo sporočene, ko bo odbor gotov s pripravljanim delom.

Razun teh se bodo vršila predavanja in diskuzije po sejah, kadar bo dopuščal čas. Po seji dne 26. februarja bo predaval sodrug Molek o temi "Potvorjena zgodovina". Druga predavanja po seji se bodo vršila dne 26. marca, 23. aprila in 28. maja. P. O.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

SHOD V DETROITU IN "LA-BLA" RAZGRAJAČI.

DETROIT, MICH. — V nedeljo dne 10. januarja se je vršil tukaj shod, ki ga je priredil socialistični klub šte. 114 J. S. Z. O predmetu "socializem in svetovni proletarijat" je govoril sodrug Jože Zavertnik. Shod je bil dobro obiskan. Znani razbijači delavskih organizacij, ki nastopajo pod imenom "komunisti", pa so bili še nekaj let nazaj "avstrijski" ali pa pripadniki kraljevaške lige, so skušali večkrat motiti shod. Uspeha niso dosegli. Proti koncu shoda so ti nemirneži in razgrajači, ki se odevajo in skrivajo pod najbolj "rdečim plaščem" pokazali, da niso drugega kot podporniki in golo orodje kapitalizma. Sodrug Louis Urbančič je apeliral, da naj se napravi kolekta za rudarje, ki so na stavki v Pennsylvaniji in drugih krajih. Za njim se je oglasil sodrug Zavertnik in apeliral na navzoče, da naj darujejo ponošeno obleko, ako jo ima kateri kaj odveč. Apel obeh sodrugov je našel globok odmev v sreih navzočih. Toda oglasil se je za besedo provokator. Neki človek z očali in po narodnosti Hrvat. O tem provokatorju gre glas, da je bil v vojnem času zagrižen kraljevaš. Stavil je predlog, da se naj denar pošlje International Labor Defence. Oglasil se je za besedo Jože Zavertnik in zagovarjal predlog, da se denar pošlje direktno rudarjem. Ko je provokator opazil, da Zavertnikove besede učinkujejo na zborovalce, je pričel kričati kar tjevidan nerazumljive besede. Pri tem ga je podpiralo še kakšnih pet kričalcev. Namen provokatorja je bil zabraniti nabiranje prispevkov v korist stavkarjem. Zavertnik je opazil nevarnost in skočil je z odra na mizo, ki je stala pred njim in in si je z močnim glasom zopet pridobil posluš. Provokator uvidevši, da njegov manever ponesreči, je kričal: "La, bla, la, la, bla, bla" in tako ga je podpiralo par njegovih ožjih znancev. Bitka za rudarje je bila že dobljena. Ko se je Zavertnik vrnil z mize na oder, so pričeli padati v klobuk nikli, desetice, četrtaki in tudi dolarji. Nabralo se je sedem in dvasjet dolarjev za rudarje, ki jih klub odpošlje direktno na glavni stan rudarjev v Pennsylvanijo.

Omenjeni provokator je hodil tudi med shodom po dvorani in sugestiral raznim svojim pristašem vprašanja, ki jih naj stavijo na govornika. Pristaši so ubogali in stavili so vprašanja, toda sreče niso imeli z njimi. Z nekaterimi vprašanji so se tako osmešili da se je ozračje v dvorani treslo smeha in krohota. — *Poročevalec.*

DRAMSKA PREDSTAVA KLUBA ŠT. 45 V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 10. jan. je klub št. 45 vprizoril prvič v Slovenskem narodnem domu Cankarjevo farso v treh dejanjih "Pohujšanje v dolini Šentflorjanski". Udeležba je bila srednja. Vsekakor bi bila lahko večja, če bi bilo med nami manj zavisti in klubovanja drug drugemu ter več volje za sodelovanje.

Pred pričetkom igre je spregovoril nekaj besed sod. John Mahnich. Sledil mu je s kratkim nagovorom s. F. Zaitz. Med odmori in pred igro je nas zabavala pianistinja in njena tovarišica, s katero je V. Pivk zapel več pesmi. Po igri se je vršila plesna zabava v spodnji dvorani.

S to priredbo je imel klub št. 45 precej težkoč, ki pa jih je premagal in je lahko vesel uspeha. Izmed zunanjih udeležencev na predstavi jih je bilo šestnajst

iz Chicage. Razveseljivo je, da so pri delu pomagali tudi somišljeniki, in da je med predstavo vladala v dvorani večja tišina kakor običajno vzlic precejšnjemu številu mladine, ki je že po svoji naturi nemirna. Priredba v celoti nas je zadovoljila, toda hočemo več, ker vemo, da bo treba še precej dela predno bomo združili vse naše moči, ki bi se jih moglo porabiti na polju dramatike in prosvete.

Reporter.

LISTU V PODPORO.

XII. Izkaz.

Prejeto v dec. 1925.

SASK., CANADA: Frank Magdič	\$ 25
POWER POINT, O.: Po \$1: Jack Bergant, Karol Bogatay; po 50c.: Thomas Mrcina, Stive Chuk, Jack Tauchar (poslal Jack Bergant)	3.50
CANONSBURG, PA.: John Terčelj \$5, Paul Posega \$5, (poslal John Terčelj)	10.00
GLENCOE, O.: John Kravanja	25

Skupaj	\$ 14.00
Prejšnji izkaz	586.98

Skupaj	\$600.98
--------------	----------

Listu v podporo.

I. Izkaz.

CANONSBURG, PA.: Nabrala v veseli družbi, Fr. Tomšič in Ant. Delost	\$ 2.00
CHICAGO, ILL.: Joseph Sernel	1.00
BESSEMER, PA.: Joseph Serjak \$1.25; po \$1: Math Vogrich, Frank Zaitz, John Slavich, Joseph Kričaj; po 25c.: John Tasota, Jos. Vlah, John Snežich (poslal Math Vogrich)	6.00
SCOFIELD, UTAH: Nabrano v veseli družbi pri A. Rudmanu; Thom. Majnik 75c.; Joseph Podbevšek 50c.; po 25c.: Frank Kranjc, P. Zmrzlikar, A. Rudman, Fr. Vrabčič (poslal Peter Zmrzlikar)	2.25
EXPORT, PA.: Jos. Britz	1.25
VALLEY HOME, CALIF.: M. Strojman	25
DIXON, ILL.: Mike Keber	10.25
CHICAGO, ILL.: Frank Zaitz	48.49
KLEIN, MONT.: A. Miklič 50c.; po 25c.: A. Komac, I. Kenda, M. Mežnarich (posl. A. Miklič)	1.25
CHICAGO, ILL.: Chas. Pogorelec	10.00
CLINTON, IND.: Nabrano v veseli družbi (poslal Ig. Spental)	3.05
UTICA, N. Y.: John Simonič	25
DETROIT, MICH.: Fred Kočevan	1.50
KENOSHA, WIS.: Nabrano na veselici dr. "Ili-rija" SNPJ. Po \$1: Jos. Žagar, John Žagar, Jos. Hrvat A.; po 50c.: Sidonia Žerovec, J. Leskovar, L. Rabsel; Neimenovan 30c.; po 25c.: Fr. Jurca, John Presterl, Andy J. Penca, Jos. Hrvat, B. Ant., Grabnar; po 10c.: Neimenovan, A. Pezdir, Fr. Slana; John Kastelec 5c. (nabrala in poslala Sidonia Žerovec)	\$ 7.65
CHICAGO, ILL.: Frank Jurca	1.00

Skupaj	\$ 96.19
--------------	----------

"Proletarec" izhaja dvajset let. Ves čas ga vzdržujejo delavci za delavce. Ves čas je zvest svojemu namenu — delu za socializem. Širite "Proletarca"!

Za pomoč stavkujočim premogarjem.

Socialisti v New Yorku so nedavno zopet poslali več zabojev obleke stavkujočim premogarjem v West Virginijo in vzhodno Pennsylvanijo. Nekaj zabojev je bilo poslanih na naslov John Brophyja, ki je predsednik v drugem distriktu U. M. W. v Pennsylvaniji, kjer so premogarji pognani v bedo vsled izprtja.

Ker je potreba velika, apeliramo na naše delavce, da kjer le morejo, naj zbirajo obleko in jo odpošljejo na naslov: Wm. C. Thompson, President U. M. W. Dist. No. 17, Box 1332, Charleston, W. Va., ali pa na naslov, John Brophy, President Dist. No. 2, Miners' Bldg., Clearfield, Pa.

Slovenski delavci v Chicagu in okolici lahko pri-nesajo svojo ponošeno obleko in tisto ki jo lahko strpe, v urad J. S. Z., od kjer jo pošiljamo stavkujočim premogarjem. Zadnja pošiljatev je bila odpremljena pred par tedni. V zimskem času je pomoč nujna posebno kar se tiče obleke in živil. Ako vsak delavec prispeva kaj malega za svoje stavkujoče in izprte brate, bo njim olajšano težko stanje in baroni bodo odjenjali od svojih namenov izstradati stavkarje, ker jih bo solidarnost delavcev prepričala, da so njihove nakane neizvedljive.

Sladkor v Združenih državah.

Sladkosnedni Amerikanci potrebujejo deset tisoč milijonov funtov sladkorja na leto. Povprečni prebivalec Združenih Držav porabi čez 90 funtov sladkorja vsako leto. Ti in drugi zanimivi podatki o sladkorju so razvidni iz dveh filmov o sladkornem trstju oziroma pesi, ki jih je pripravil poljedelski department.

Dasi Združene Države pridelujejo komaj četrtino vsega sladkorja, ki se tu konsumira, vendar je produkcija sladkorne pese in sladkornega trsta ena izmed važnih poljedelskih industrij v Združenih Državah. Približno štiri petine domače letine sladkornega trstja se prideluje v državi Louisiana, dočim so države Michigan, Minnesota, Colorado, Utah in California važne za pridelovanje sladkorne pese.

Sladkorni trst je bil uveden v Ameriko v rani kolonijalni dobi. Sladkorna pesa pa, dasi sega že v predkristjansko dobo, je bila uvedena v novi svet še le v zadnjem času. Razvoj sladkorne pese v Združenih Državah pa je bil jako hiter in dandanes je količina sladkorja iz pese, produciranega v severni Ameriki, petkrat večja kot količina sladkorja iz trstja, produciranega v tem kontinentu.—F. L. I. S.

POŽRTVOVALEN SODRUG.

Sodrug Anton Zornik v Herminie, Pa., agitira v zelo težkih okolščinah. V raznih dopisih je bilo že večkrat pojasnjeno, kakšne so razmere v njegovem kraju. Da pospeši socialistično agitacijo, je poslal na strankin glavni stan naročilo za 50 izvodov novega lista "American Appeal", kateremu je dobil tudi devet stalnih naročnikov in tri na nemško socialistično glasilo Volks Stimme. Geslo s. Zornika je vztrajnost.

Agitirajte za "Proletarca" in "American Appeal"! Oba sta glasila ameriške socialistične stranke in vodita proletariat po poti konstruktivnega dela v socializem.

NAŠI ODRI.

Sharmonizirana kritika ali Kritik pri Termopilah.

Kako pridržati naklonjenost ljudstva iz obenem spisati pošteno kritiko? To je vprašanje! Uporabiti bom pač moral vso svojo kritično spretnost, da srečno popeljem to kritiko onstran skal Scylla in Charybdis. Ožina med temi skalami je zelo razburkana, torej bom moral zelo previdno voditi to kritično barčico ter paziti, da ne nasede na katero teh usodepolnih skal. Malenkosti bom namenoma prezrl, in sicer z razloga, ker se nahajamo clevelandski Slovenci v pomembni prehodni dobi naše dramatike, katera zaenkrat zahteva navdušenosti bolj kot pa mikroskopične kritike. Lokalno argumentiranje o izpuščanju malih podrobnosti bom "setlal" viva vice. Tako je rekel Zarathustra! In — In hoc modo vincebo.

Vzlic vsemu prokletstvu in nepričakovanju je moja destruktivna kritika vendar rodila sad circa 3. januarja 1926, A. D. Gmotno in moralno se je pokazalo, da sem trdil pravo, ko sem pisal, da ljudje žele in pričakujejo na oder še kaj drugega razen kmečkih komedij in sličnih ropotij. Da se ni uprizorilo v Collinwoodu "Carlijevo teto" na ravnoisti večer, in da bi ne bilo mednarodnega koncerta v Public Auditorium, tedaj bi prišlo še onih par sto, kateri so manjkali, da se napolni dvorana.

To priznanje in zaupanje od strani ljudstva je prisililo Socialistični klub, šte. 27, da si je ustanovil za stalno dramatični odsek, kateri bo prirejal igre tako pogostoma, kot bodo dopuščale razmere. V bodoče misli uprizoriti sledeče igre:

Ibsenove — "Stebri družbe" in "Strahovi", Hauptmannove — "Tkaleci" in "Potopljeni zvon"; "Posel gospe Warren" — Shaw; "Kralj Lakota" — Andrejev; "Na dnu" — Gorki, in Cankarjev dramatisiran "Hlapec Jernej." Vse te igre so dela priznanih dramatikov. Gledalo se bo vedno na to, da bo ostala vstopnina splošna, ako ne bo posebno velikih stroškov z igrjo, katero se bo predstavljalo. Sedaj k igri "Na dnu."

Radi obširnih izčrpkov o nji, katere sem podal v liste pred uprizoritvijo, jih tukaj ne bom ponavljal, bom pa tupatam raztolmačil gotove stvari, katere nisem smel pisati pred igro.

Predno je Gorki začel pisati družabno dramo "Na dnu", je dobro prebavil estetičen pomen sledečih Nietzschevih besed, "umetniki ne smejo videti stvari take kot so — videti jih morajo bolj popolno, bolj preprosto, močnejše." To mu je pripomoglo, da se je izognil brezdnosti, kjer prebivajo oni dramatični pritlikavci, kateri nam neprenehoma vlačijo na oder študije o malenkostnih ljudeh. Igre brez vsakih inspiracij. In zato nepotrebno delo pričakujejo hvalospeve — ker so fotografirali ono, kar vsakdo lahko vidi, ne da bi šel v gledališče. Življenje, katerega so fotografirali ne tolmačijo pravilno, ustvarijo pa tudi ne nič takšnega, kar bi človek drugače ne razumel, kot da bi gledal njih spajčane posnetke življenja. Gorki je hitro spoznal, da življenje je zmešnjava dogodkov in čustev. Dal si je delo, da iz tega napravi pogled v bodočnost, red in preprostost, da je dal pomen onim stvarim, katere bi drugače

ne imele nobenega pomena. Iz tega je iztisnil lepoto in spodbujajo; drugače bi to ostalo samo slep boj človeka proti naravnim silam. Držal se je Nietzscheve filozofije do konca. Verjel je, da samo ena stvar je na svetu, katero človek ljubi več kot življenje; in ta je moč, moč, da se človek vzdigne nad seboj do tistega, kar je boljše od samega sebe. Iz spoznanja te resnice imamo velike svetovne tragedije. Ali niso karakterji iz igre "Na dnu" čutili, da je treba boljše živeti, živeti v najvišjem pomenu besede? Da, Akter, ko je zapopadel kaj je njegova najboljša stran, se je obesil, ker ni mogel živeti lepo. Vsi so spoznali, da je treba drugače živeti, a to spoznanje se ni udeležilo v njih življenju. Radi tega imamo tu tragedijo prve vrste. Tu imamo vso grozo in pomilovanje, katero zahteva vsaka prava tragedija. V tej igri imamo izraz in tolmačenje globokega pomena vsega našega življenja. V tej igri nas je prisilil, da smo začeli misliti, globoko misliti; da smo začeli čutiti — sploh nekaj hujšega, pretresel nas je do mozga s prizorom človeške duševne revščine.

Glavni Gorkijev namen je bil, da nam pokaže število karakterjev, ter da nam je pojasnil njih motive in izrazil njih misli. Vsak karakter pripoveduje o svoji preteklosti. Vsa igra je večno govorjenje, govorjenje, govorjenje! Višek je osnovno dobro izpeljan in zelo razburljiv. V četrtem dejanju bi se lahko podalo posledice uboja skopuha Kostiljeva in vpliv Luke nad drugimi karakterji v igri. O posledicah umora ne izvedemo natančno ničesar, ali Luka je izginil s tretjim dejanjem in v četrtem dejanju se spozna, da je bil njegov vpliv oboje — dober in slab. Satin ima sedaj priliko, da poda svojo pesem o človeku — boljši človek, nadčlovek!

Glavnih vlog v tej igri ni, kajti vsak karakter ima svojo nalogo, da razvije samega sebe, ne pomaga pa pri povzdignjenju glavnega junaka ali junakinje. Med številnimi družabnimi zavrženci je prišel Luka s svojim proroškim optimizmom, kateri končno napravi še bolj tragično brezupno revščino teh ljudi. Njegovo večno teoriziranje je vzrok kateri je pahnul tudi njega med nje, in sam je ravnotako zavržen. Akterja prepriča, da je nekje mesto, kjer se zdravijo pijanci. Ano, jetično in umirajočo žensko, tolaži, med tem ko drugi popivajo po gostilnah, ali pa doma kvartajo, nič se meneč za njeno umiranje. Pepela in Natašo prepriča, da je dobro, ako se vzameta ter gresta v Sibirijo. Tragedija pri tem je, da dobra stran Pepela ga vrže še nižje kot je bil poprej. Ubil je Kostiljeva, moža svoje priležnice Vasilice. Ona, k zločinu in razkošnosti nagnjena, se zmaže z navadno parletno kaznijo v zaporu. Tu vidimo, da ni vedno dobro ono, kar zmaga v življenju. Nasprotno, Vasilica je zmagala kljub njeni slabi strani. Frank Česen je igral Luko, A. Komar Akterja, L. Beniger Pepela, Mary Debevec pa Vasilico.

Vlačugo Nastjo je fino pogodila Mary Grill, Natašo je igrala razvijajoča se moč, Danica Oblak. Ano je predstavljala Kristina Šivic, Klešča John Krebelj, barona Dr. J. Mally, starega skopuha je predstavljval V. Jurman. Bil je v tej vlogi najboljši izmed vseh vlog, v katerih sem ga jaz videl igrati. Satina je igral Vatro Grill. Kvašnja je predstavljala Rozi Stegovec. Gorshe, kot vedno, je igral ulogo špiceljna. John Breščak je skušal, a ni uspel, da bi igral vključ svojemu prehladu. Zgubil se je učinek, katerega bi drugače napravil s pretepanjem svoje babe. Škoda!

Prvi prizor je bil v kleti. Po navodilih bi morala biti na vsak način svetloba na odru v tem dejanju. Za-

libog ni je bilo in s tem se je odvzelo polovico učinka igre stran. Vse maskiranje igralcev je bilo odveč, kajti obrazov in potez na njih se ni videlo. Težko je verjeti, da bi posebno v taki revni kleti imeli luč podnevu. Drugo dejanje je bilo bolj pravilno, kajti takrat je večer in ljudje gredo spat. Luč je bila na mestu, ravno tako tudi poltemna soba. Mrak v tretjem dejanju je bil vsekakor preteman. Četrto je bilo kot drugo, razen odstranjenja Pepelove čumnate in Anine postelje.

Kljubtem malenkostnim nedostatkom se je igra razvijala v nepričakovano zadovoljnost. Igralci so igrali s takim navdušenjem, da smo gledalci večkrat pozabili na vse drugo, kar ni imelo stika z igro. Take učinke se navadno malokdaj spravi na dan. Vsa akcija je padla na zmožne rame — Mary Debevec, Danica Oblak, katera obeta postati dobra igralka v bodoči sezoni, L. Beniger, kateri je prvič nastopil na odru v Clevelandu, in starega in zanesljivega igralca, V. Jurman. Ti štirje so dajali življenje celi igri do tretjega dejanja. Četrto je imel "čez" Vatro Grill, ki je stisnil vse, kar se ja dalo stisniti iz navadne pripovedovalne vloge. Brutalnega in v besedah delavnega delavca je poskušal pogoditi John Krebelj. Vloga je bila za prvi nastop predolga za njega. Akter, karikatura človeštva, oni človek, kateri je nekoč žel slavo kot igralec, je bil dobro predstavljen v osebi A. Komarja. Baron, Dr. J. Mally, je bil ves zastrupljen od vbrizgavanja lekov. Te je rabil ko ni dobil od Nastje nobene kopejke za vodo. Grizel je nohte kot znorel človek. Njegova "ljubica", Nastja, prava vlačuga, so je širokoustila in lagala o njenem "Kraulu", da se je je naveličal sam baron, kateri je živel od njenega greha. Predstavljala jo je Mary Grill. V četrtem dejanju, ko bi morala biti najboljša, ni bila, kar je zelo kvarilo celoten vtis dejanja; vzrokov ne bom navedel, zakaj se ji ni posrečilo, kar je navadno z lahkoto dosegla pri skušnjah. Kvašnja je prekvasila vtis, katerega bi morali dobiti v začetku prvega dejanja. V četrtem je postalo še bolj vidno, da svoje vloge ni dobro znala. Škoda, kajti E. Gorshe bi bil boljši, ako bi ona storila ono, kar je zahtevala njena vloga. Aljoša, Senabor, je živel v domišljiji, da je svoboden človek. Vse druge bolj manjše vloge so bile v dobrih rokah.

Kot oglaševalec in pomožni režiser, mislim, da sem s tem končal nadeto si nalogo, da spišem o tej igri pošteno kritiko.

Joseph A. Siskovich.

ODBOR COLLINWOODSKEGA KLUBA ZA L. 1926.

COLLINWOOD, O. — Odbor kluba št. 49 JSZ. za leto 1926 je sledeči:

Joseph Presterl, tajnik-blagajnik;

Frank Mihelič, organizator;

Steve Bajc, zapisnikar;

Andrew Božič, Peter Šter, Anton Mravlje, nadzorni odbor.

John Prudich in Peter Šter, delegata v City Central Committee.

Redne seje kluba št. 49 se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldne v Jos. Kunčičevi dvorani, 15612 Waterloo Rd. — Jos. Presterl.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

Organizatorični fond J. S. Z.

IV. Izkaz.

LARGE, PA.: Po 50c.: Ant. Shiffrer, John Mikolich, Nick Nikolich, John Dijanovich in Nick Nikolich; po 25c.: Fr. Kranjčevich, John Kranjčevich, Jack Jansha in Leopold Keglö-vich, (poslal Ant. Shiffrer) skupaj.....\$	3.50
CLEVELAND, O.: Dr. "Vipavski raj" št. 312, S. N. P. J.	5.00
GILLESPIE, ILL.: Nabrano na Silvestrovi zabavi kluba št. 60, J. S. Z.	7.41
LLOYDELL, PA.: Po 50c.: John Švigelj, Leo Kušljan, Jacob Znidaršič, Joe Grbec, Joe Peterlin in Frank Arhar; Tomaž Trček 25c. (Poslal Frank Arhar) skupaj	3.25
SPRINGFIELD ILL.: Fr. Čemažar \$1; po 50c.: Fr. Krmelj in John Hrašter; po 25c.: Ant. Golob, Louis Ajdič, Martin Komučar, Victor Golob, Frank Golob, Silv. Robnik, Val. Kerhlikar, Joe Ulčar, Val. Ovca, John Dickson, Joe Brinučar, John Ocepek, John Filipich, Gregor Potočnik, Tony Tomc, John Bervar, in Jos. Ovca;; Louis Pekol, 10c, (poslal Frank Krmelj) skupaj	6.35
COOPERSTOWN, N. Y.: Dr. št. 457, SNPJ.....	2.00
STAR CITY, W. VA.: Po \$1: Dr. št. 506, SNPJ, Ant. Zupancich, Fr. Bandič, Rosa in Lawrence Selak, Tony Familka, Jos. Železnik, Frum, W. Va.; po 50c.: Ant. Intihar, John Vitez, Matilda Smrdel Tony in Mary Frbežar; po 25c.: Jos. Maslo, John Chesnik, John Peternel, Jos. Mrak, Jacob Oblak, Mary Kaus, Frank Cerar; Fr. Zadel, 30c; Fr. Premogar, 10c, (poslal Anton Zupancich) skupaj	10.15
CLINTON, IND.: Dr. št. 213, SNPJ. \$2; po 50c.: Jos. Žerovnik, Louis Hostar, Christina Omahne; po 25c.: Fr. Mazelj, Jos. Koren, Neimenovan, Anton Kaus, (poslala Christina Omahne) skupaj	4.50
GLENCOE, O.: Nabrano na shodu kluba št. 2, J. S. Z.	3.30
GIRARD, O.: John Kosin	2.00
KLEIN, MONT.: Po 50c.: Martin Moneta, Ant. Miklich; po 25c.: Fr. S. Čebul, Fr. M. Čebul, Peter Jeler, Luka Hantar, Jerry Vesel, John Teršen, Frank Dolinar, (poslal Ant. Miklich) skupaj	2.75
BARBERTON, O.: Po \$1: John Jankovich, Fr. Biščak, John Car, George Trenoff, Alojz Mezich, Joe Makovec, Matt Kramar, John Meglich; po	

NAVADEN ČLOVEK

v nedeljo 24. januarja, ob 3. popoldne
v dvorani S. N. P. J., Chicago, Ill.

50c.: Joe Smuk, Ant. Česnik, Frank Car, Lovrenc Frank, Frances Frank, John Bolka, Louis Grebenak, Ernest Gabler, John Fidelj; po 25c.: Andrej Bombach, Ant. Čekada, Joe Konestabo, John Bolha, Ant. Pečnik, Fr. Dolinšek, Matt Močnik; John Garbor, 30c. (poslal John Janovich) skupaj	14.55
WYANO, PA.: Dr. št. 340, SNPJ.	2.00
COLLINWOOD, O.: Po \$1.25: John in Lena Lokar, Matija Šorc; po 50c.: Joe Rister, John Hrovat, Joe Majcen, Frank Klun, Mary Kocjan, Louis Rudman, Ciril Blaško, Frank Rupert, Leo Goltes, Ant. Mravlje, Fr. Valenčič, Louis Petrovič; po 25c.: Louis Mrmolja, Jos. Miller, Amalia Terbižan, Joe Wintar, Fr. Stegovec, Ant. Šorc, (poslal John Lokar) skupaj	\$ 10.00
CLINTON, IND.: Po 50c.: Ant. Bogina, Andy Cizej, Trisa Gračner, Fany Hadin, John Žetko, John Klopčič; po 25c.: John Babič in Ida Kajzer; Cecilija Krapuš, 30c. (poslal Andrej Cizej) skupaj	3.80
CLEVELAND, O.: Dr. št. 5, SNPJ.	5.00
CHICAGO, ILL.: Dr. št. 86, SNPJ.	2.00
JEROME, PA.: Louis Kveder, \$1; Martin Bajc, 75c.; po 50c.: Jos. Siver, John Prelec; Joseph Tursich, 25c. (poslal Martin Bajc) skupaj	3.00
MILWAUKEE, WIS.: Frank Lustel, \$1; po 50c.: Louis Zajc, Joe Zvonar, Mike Kastelic, J. Horvat, J. Pangre; po 25c.: Tony Bregar, Peter Zajc, John Zajc, Frank Jenko, Frank Moder, John Kobetick, Martin Rožič, Ahas. Sušnik, Louis Ewenick, Joe Ritonia, John Hrovat, T.	

Saffron, A. J. Colbesen, John Staut, Thom. Marsnik; Joe Witkus, 30c. (poslal Louis Zajec) skupaj	7.55
BRIDGEPORT, O.: Nabrano na seji dr. št. 13, S. N. P. J. (poslal M. Koss)	5.76
COLLINWOOD, O.: Dr. št. 142, SNPJ.	10.00
LLOYDELL, PA.: Po 50c.: Joe Koplan, Tony Zalar in Jakob Znidaršič	1.50

Skupaj	\$115.37
Prejšnji izkaz	233.85
Skupaj	\$349.22

AMERICAN APPEAL V CANONSBURGU.

CANONSBURG, PA. — Člani kluba št. 118 JSZ. v Canonsburgu vedo kolike važnosti je novi socialistični tednik American Appeal. Dobili smo okrog 50 naročnikov in ob enem smo naročili 900 iztisov prve izdaje American Appeal, katere smo razdali med delavce vseh narodnosti. Klub št. 118 jih je naročil 200 izvodov, John Jereb ml. 200, in John Terčelj 100 izvodov.

Klubov odbor za leto 1926 je sledeči:

John Chesnik, tajnik-blagajnik;

John Jereb Jr. in John Jereb Sr., organizatorja;

Nick Krašna, zapisnikar;

Anton Delost, John Jereb Jr. in Anton Slanovich, nadzorni odbor.

John Terčelj, Albert Hrast in Nick Krašna, publi-cijski odbor.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

DRUŠTVO

"SLOVENSKI DOM"

št. 86, S. N. P. J.,
CHICAGO, ILL.

priređi

v soboto 23. januarja v dvorani SNPJ.,
2657 So. Lawndale Ave.

VELIKO VESELICO

s plesno tekmo za nagrade.

VSTOPNINA 50c.

Pričetek ob 7. zvečer.

Nagrada za plesni par, ki bo imel prvenstvo v valčku, \$10; nagrada za plesni par, ki bo imel prvenstvo v "Charleston", enako. Pazite na številke, ki jih dobite v garderobi: tiste ki bodo naznačene, so vredne \$5. Ne prezrite! Za vsestransko postrežbo bo preskrbljeno. Udeležite se te veselice v obilnem številu.—ODBOR.

MAŠKARADNO VESELICO

priređi

DR. "SLAVIJA"

št. 1, S. N. P. J.

v soboto 16. januarja

V DVORANI S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

VSTOPNINA 50c za osebo. Začetek ob 8. zvečer.

Najpomembnejše in najboljše
maske dobe darila.

Cenjeno občinstvo v Chicagi in okolici vljudno vabimo, da poseti to veselico. Igral bo Koludrov orkester.

Za zabavo in postrežbo bo dobro preskrbljeno.

“Ameriški družinski koledar”

Mrs. Rosie Jereb, Rock Springs, Wyo., piše: “Letošnji “Ameriški družinski koledar” smo prav lahko razprodali. Pri tem gre zasluga tudi John Golobu, ki se je zelo potrudil, da je prišla ta knjiga med ljudi. Koledar čitateljem jako ugaja. Mislim da jih v naši naselbini še nikoli ni bilo toliko naročenih in razprodanih kakor letos.”

Iz Barbertona, O., piše John Jankovich dne 2. januarja med drugim: “Pošljite nam še 25 izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Kar smo jih dobili dosedaj, smo vse razprodali. Mislim, da vsebina letošnjega Koledarja prekaša vse prejšnje letnike.”

M. Cheligoy, Triadelphia, W. V., sporoča: “Naročene Koledarje smo vse prodali, bolje rečeno, da nam jih je zmanjkalo. Prosim Vas, da nam jih pošljete še deset izvodov.”

J. Debevc Sheboygan, Wis.: “Letošnji Družinski koledar je izvrstno delo; ima izborno čtivo in izbrane ilustracije. Tajnik našega kluba L. Milostnik je razprodal vseh sto izvodov.”

Enaka pisma bi lahko priobčili iz številnih drugih naselbin. Naj ta zadostujejo v dokaz, da je med ameriški Slovenci precej ljudi, ki znajo ceniti dobro knjigo.

“Ameriški družinski koledar” je poslednja leta razprodan v dveh, treh tednih. Letos enako. Drugi listi oglašajo svoje koledarje mesece predno ga izdajo in pol

leta potem ko izidejo. “Ameriški družinski koledar” ne izdajamo z namenom delati profit, ampak z namenom dati čitateljem vsako leto dobro koledarsko knjigo. Kar se pri Koledarju napravi dobička, ne gre v privatne žepe, ampak se ga porabi v podporo delavskemu gibanju.

VABILO NA MAŠKARADNO VESELICO J. S. Z. V SPRINGFIELDU.

SPRINGFIELD, ILL. — Socialistični klub št. 47 J. S. Z. priredi v soboto 16. januarja ob 8. zvečer v Slov. narodnem domu maskaradno veselico, na katero vabimo tukajšnje ter okoliško slovensko in drugo jugoslovansko občinstvo, da se je udeleži v čim večjem številu. Vstopnina za moške je 50c; ženske so vstopnine proste. Maskirani moški plačajo istotako 50c vstopnine, maskirane ženske pa 25c. Klub je odredil tri nagrade: Prvo dobi maska, ki bo najpomembnejša v smislu delavskega gibanja; drugo dobi najlepša, in tretjo najgrša maska.

Priredbe našega kluba niso pogoste. Denar, pridobljen na ta način v blagajno, potroši klub v izobraževalne in agitatorične namene. Klub št. 47 JSZ. torej zasluži vso mogočo moralno in gmotno podporo. Vstopnina na maskarado dne 16. jan. je nizka. Zabave bo obilno za vsakega. Glede postrežbe ne bomo nikomur dali povoda, da bi se pritoževal. Godba bo zadovoljila stare in mlade. V soboto dne 16. jan. na svidenje v Slovenskem narodnem domu v Springfieldu! — Odbor.

IZGUBILA \$3,000

Mesto Chicago je polno prevarantov in pregnanih agentov, ki ponujajo ničvredne po krivem imenovane vrednostne papirje (delnice in bonde). Žrtve teh prevarantov so navadno preprosti, lahkoverni ljudje, od katerih sleparji izvelečajo vse prihranke.

Ako imate opraviti s takimi ljudmi, boste gotovo izgubili.

Neka vdova je v borbi za preživljanje sebe in svojih treh otrok s težkim delom prihranila \$3,000, da se zavaruje za starost in slučaje bolezni.

Prišel je k nji agent, začutil denar, in jo nagovarjal, da naj svoje prihranke vloži v ničvredno investacijo, katero ji je slikal v najbujnejših barvah. Posledica je bila, da je bila ob vsak dolar, ki ga je vložila v to podvzetje.

Ta nauk si je dobro zapomniti. V poslovanju z denarnimi transakcijami se vselej izplača dati prednost zanesljivi banki, ki že dolgo vrsto let služi častno, vestno in pošteno na temelju izkušenj.

Pomnite, da so uradniki največje banke na zapadni strani Chicago — in ta je Kaspar American State Bank, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill., vedno pripravljeni vam biti brezplačno na uslugo z nasveti pri denarnih transakcijah, bile to vloge ali kaj drugega. Petintrideset let solidnega poslovanja je napravilo to banko varno in sigurno za vaše prihranke in investacije.

TAKO SE VEDNO DOGAJA.

Izvolite prečitati sledeče pismo: "Brooklyn, N. Y., 6. decembra, 1925. Dva meseca nazaj sem se počutil zelo slabega. Nič nisem mogel jesti, kajti vsaka jed mi je škodovala; tudi spati nisem mogel; vse to me je navdajalo z mislijo, da bom moral umreti. Nič mi ni pomagalo, čeravno sem potrošil šest dolarjev v neki lekarni. Nato sem kupil nekaj grenkega vina, koje se izdeluje tukaj v Brooklynu; to mi je pa vse še poslabšalo. Nekega dne pride k meni moja sestrčna vsa začudena, čemu boleham. Omenila je, da je tudi njen mož na sličan način bolehal, toda le Trinerjevo grenko vino ga je ozdravilo. Ker jaz takim zdravilom nisem več zaupal, je šla njena hčerka v lekarno po Trinerjevo grenko vino, koje sem takoj začel uživati. Že po užiti polo-

vici steklenice sem se počutil bolj zdravega, moja čreva so se pričela čistiti, dobil sem zopet dober tek in danes sem zopet popolnoma zdrav. Jaz ne bom nikdar več brez Trinerjevega grenkega vina, tako bom istega tudi vsakemu priporočal. Vse to je resnica, ker sem vedno pripravljen potrditi. N. J. Chelovsky, 21 Nassau Ave." Trinerjevo grenko vino, Trinerjev Liniment, Trinerjev Cough Sedative, Trinerjeve tablete zoper prehlad so naprodaj v vseh lekarnah. Poskusite jih. Če jih morda v vaši bližini ne morete dobiti, pišite na: Joseph Triner Co., Chicago, Ill.

SODRUŽOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov.—TAJNIK.

Ali kedaj vprašate vašega prijatelja, čemu ni naročen na "Proletarca?"

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK
ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

V nedeljo od 11 do 12 dop.

ČAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD
STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koka in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY
POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re-
galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-
stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih
po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-
strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

PRIŠLI IZ STAREGA KRAJA.

Marija Kurivalova iz Lidorovic; Elizabeta Otepka iz Hluboke; Jan Biča iz Sobotište; Antonia Novak iz Samobora; Marija Bakošova z otroci Helena, Štefan, Marija in Magda iz Krasne Gore; Karel Novosel iz Lipe Požeške; Frank Horki iz Piska; Milada Seckova iz Vracova; Mathilda Brungraberova z otroci Arthur, Kurt, George in Edita iz Barmena; Zuzana Petrik iz Hajnovesa; Josef Maliček iz Pešte; Marta Garber iz Demina in Ivan Vinko iz Jalšoveca.

U stari kraj so odpotovali:

Vjekoslav Koten v Hlinsko; Vjekoslav Formanek in soproga Marija z otrokoma Ana in Zdenka v Pilzen; Pavao Magdič v Dugoselo; Olaf Larsen v Flaksvandu; Theodor Birkeland v Birkelansko; Nvan Matkun s soprogo Ano v Varaždinske Toplice; Otmar Smutzer s soprogo Marijo v Zagreb; Thomas P. Portvay na Irsko; Rudolf Masni v Hruševo; John Veršič v Pristavo; Jan Slivka s soprogo Gizelo v Predajno; Aloisia Zita v Zaričaný Ljuba Ječmenica v Daruvar; Josef Stuck v Seředu; Josef Polak in soproga Marija ter deca Libuša, Božena in Josef v Velenicu; Josef Partingl v Švihov; Leo Hlavače s soprogo Ano in sinom Frankom v Iva-

novoselo; Petar Radanovič in soproga Marija v Rogo-
lje; Frank Sedlar v Raščino; Martin Hac v Zagreb; Zuzana Sadlonova v Mijavu; Štefan Mačak in soproga Sofija v Malu Jesenovaču. Vsi so bili odpremljeni po parobrodarskem oddelku KASPAR AMERICAN STATE BANK, 1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill. — Ako želite obiskati stari kraj v letu 1926, je v Vašo korist, da se obrnete za informacije v slovenskem jeziku na imenovano banko.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnike prosimo, naj pošiljajo naznanila o priredbah klubov, za seje in tako dalje, pravočasno, to je, vsaj do ponedeljka za priobčitev v naslednji številki.

Nepriobčeni dopisi bodo objavljeni drugi teden, istotako opis dramske predstave dne 10. jan. v Waukeganu.

IZGUBLJENO IN NAJDENO.

Na priredbi kluba št. 1 dne 31. decembra v dvorani SNPJ. je bila najdena ženska zapestna ura. Prizade-
ta naj se oglasi v uradu Proletarca pri tajniku kluba št. 1.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

ODOVICA. (I. E. Tomie), povest 330 strani, brošir ja 75c, ve- zana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA. (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Ale- ksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI. (Ivan Molek), po- vest, 304 strani, vezana v plat- no	1.75
FA SRECO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), po- vest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT- FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Do- stojevskij, roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODI- NE PAVLE, (I. Zorec), broši- rana	.40
ZVONARJEVA HČI, povest, bro- širana	.65
ZENINI NAŠE KOPNELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, ve- zana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francošćine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Otom Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANČOSKA LIRI- KA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Al- brecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana POHORSKE POTI, (Janko Gla- ser), broširana	.90 .35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), bro- širana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRI- KE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma- char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRI- KA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante De- beljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU, Valentin odnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje- slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otom Zu- pančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENEŠKI TRGOVECI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLIJEVA ŽENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, brošira- na	.25
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib- sen), igra v petih dejanjih, bro- širana	.60
KASIJA, drama v 3 dejanjih	.75
OLIJ CEZAR, (Wm. Shakes- peare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lab). Igra v treh dejanjih, bro- širana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh de- janjih, vezana	.85
BOSSUM'S UNIVERSAL RO- BOTS, drama s predigro v 3 de- janjih	.50
SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejan- ke, broširana. 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAČE POLI- TIČNI IN GOSPODARSKO SO- CIALNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHA- LA FUNKCIONIRATI? De- bata	.30
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BE- SEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00